

Tips en opmerkingen gevolgen gaswinning d.d. juli 2015

NB. U kunt geen rechten ontleen aan de onderstaande tips.

Wel kunt u vertrouwen op eigen gezond verstand en bij twijfel, informatie inwinnen.

Aanvullingen/correcties zijn altijd welkom.

Ook met het oog op preventief 'herstel' en/of versterken.

Graag melden via www.ondergroningen.nl contact.

Een groot aantal gedupeerden zit nog in een herstelprocedure van de NAM. Nieuwe claims zijn voor het CVW (Centrum Veilig Wonen).

Op maandag 6 juli hoorde ik evenwel van het CVW dat binnenkort alle schade door hen zal worden behandeld.

Inhoud

- A. Strategische doelen Staatstoezicht op de Mijnen tot 2016
- B. Schade algemeen
- C. Schade claimen
- D. Preventief versterken/herstel
- E. Aannemer/contra-expert
- F. Taxatie of inspectie
- G. Wat u zelf kunt doen en waar u op moet letten
- H. Algemeen
- I. Crisis- en herstelwet

Bijlagen

1. Type woning naar EMS-intensiteitsschaal
2. Eigen schadeverhaal
3. Logboek

A. Strategische doelstellingen SodM

De Strategische doelstellingen voor 2012-2016, uit het jaarverslag 2013 van het **SodM** en behorend bij **bodembeweging** zijn:

- Zo goed als mogelijk duidelijke grenzen te stellen en **adequaate te monitoren**, hierdoor moet (schade door) door bodembeweging zoveel mogelijk worden beperkt. Het is hierbij **niet relevant** of deze (schade door) bodem-beweging **het gevolg is van gaswinning of van de ondergrondse opslag van stoffen**;
- **Rechtsbescherming van derden** i.v.m. schade door bodembeweging, als gevolg van bedoelde (voormalige) activiteiten;
  - Met activiteiten wordt ook de voormalige activiteiten bedoeld.
  - Er wordt juist alles aan gedaan om rechtsbescherming te vertragen. De schadeafhandeling wordt bij verschil van mening op een schikking aangestuurd, of een derde contra-expert. Ook Alders ziet het liefst een geschillencommissie.
- Bovengenoemde doelstellingen worden gerealiseerd door de **algemene verplichting tot zorg en nazorg, van zowel de vergunninghouder als van de overheid**. De overheid stelt duidelijke regelgeving op en verbindt voorwaarden aan winnings- en opslag plannen, zodat de (schade door) bodembeweging beperkt wordt.
  - Algemene verplichting tot zorg wordt niet algemeen toegepast; nazorg ontbreekt ten volle. Psychische hulp wordt niet vergoed. Duidelijke regelgeving in dezen ontbreekt.
- **Maken van plannen**, zodat de (schade door) bodembeweging beperkt wordt.
  - Plannen alleen zijn niet voldoende. Aardbevingsbestendig herstel wordt toegepast niet om schade te voorkomen, maar letsel.

Bron: jaarverslag SodM <https://www.sodm.nl/sites/default/files/redactie/SodM%20jaarverslag%202013.pdf>
Strategie & Programma 2012-2016 SodM:

http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAAahUKEwjX85KGi4_GAhVK7BQKHS9oAN8&url=http%3A%2F%2Fwww.rijksoverheid.nl%2Fbestanden%2Fdocumenten-en-publicaties%2Frapporten%2F2012%2F06%2F19%2Fstrategie-programma-2012-2016%2Fstrategie-programma-2012-2016.pdf&ei=NGZ9VdeIF8rYU6_OgfgN&usg=AFQjCNHH1L9xNQkAqrF0hyHLRlyuB9YNZQ&bvm=bv.95515949,d.d24

B. Schade algemeen

1. De NAM/CVW zullen trachten de regie in handen te houden. Dit kan door te doen alsof de regels wetmatig zijn of gelegitimeerd bv. door de dialoogtafel (fonds voor achterstallig onderhoud, schadeprotocol), of door intimidatie. Besef dat u meer rechten heeft dan wordt verteld. Laat u goed informeren!
2. Boven het Groningenveld staan officieel op de website NAM-Platform 4 versnellingsmeters geregistreerd, hoewel in 2013 een heel meetnet was beloofd. Zolang er geen transparant meetnet van versnellingsmeters in combinatie met tiltmeters is geïnstalleerd, is het lastig om bevingsschade hard te maken. In de gebieden rond het Groningenveld ontbreekt het helemaal aan geregistreerde meters.
3. Wanneer u **aannemelijk** kunt maken dat uw schade door bodembeweging is ontstaan, heeft u recht op schadevergoeding. Art. 33 van de Mijnbouwwet. Zie: <http://www.co2ntramine.nl/niet-alle-aardbevingsschade-wordt-vergoed-door-de-nam/> Met aannemelijk maken kan de NAM alle kanten uit, evenals met de zinsnede: 'neemt alle maatregelen die **redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden**' (zie verder B punt 3).
4. U kunt de NAM aansprakelijk stellen op grond van **BW6 art. 177 lid 1** De exploitant van een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet is aansprakelijk voor de schade die ontstaat door: **beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of de exploitatie van dat werk**. Kan tot **30 jaar nadat** de laatste exploitant het veld verlaten heeft. Dat de datum van de daad vaak niet te traceren is, doet niet ter zake.
Onder 'beweging van de bodem' kan nl. ook **schade door zetting** vallen.
Zie verder bij C. Schade claimen
5. Er bestaan geen contouren meer waarbuiten geen schade vergoed wordt. Het heet nu **effectgebied**. Nog niet duidelijk is door wie dit bepaald gaat worden. **U kunt nu overal en altijd uw schade claimen.**
6. Het CVW is **niet onafhankelijk** te noemen.
  - De aandeelhouders van Centrum Veilig Wonen zijn Arcadis (55%) en CED (45%)
  - Arcadis heeft in maart 2015 een raamwerk overeenkomst met Shell gesloten.
  - Mailtjes zijn vaak afkomstig van Shell-personeel.
  - Bij C-schade verwijzen ze naar de Commissie Bodemdaling Groningen: half Provincie, half NAM.
7. Claim nooit iets als '**aardbevingsschade**' en ga nooit akkoord met het woord **bevingsschade**, zoals het CVW het noemt, maar benoem het iedere keer opnieuw: '**schade door bodembeweging**' (als gevolg van de gaswinning). Anders valt zettingsschade bij voorbaat al buiten de procedure. Laat dit goed in het **rapport** opnemen. "Centrum Veilig Wonen handelt in de provincie Groningen schades af die het gevolg zijn van een **aardbeving**." Bron: <https://www.centrumveiligwonen.nl/>
8. De procedure van het CVW heeft **geen juridische status**, hoewel het lijkt alsof het wel zo is. Ze bedenken veel zelf: zoals het afraden van een contra-expertise.
9. Wanneer u zeker weet dat de schade niet was ontstaan als er geen beving was geweest, neem dan geen genoegen met bedragen die gerelateerd zijn aan de **ouderdom van de woning of omdat het om een uitbouw of verbouwing gaat!**
Bijbetalen bij nieuw voor oud/aan- of verbouw/achterstallig onderhoud: zelden **wettelijk geoorloofd**. Raadpleeg een advocaat.
Achterstallig onderhoud, uit- of verbouw en/of ouderdom woning wordt door de NAM vaak in mindering gebracht op het herstelbedrag. Dat dit **meestal niet conform de wet** is, is te lezen op:
<http://www.co2ntramine.nl/niet-alle-aardbevingsschade-wordt-vergoed-door-de-nam/>
en te horen op:

- <http://www.ondergroningen.nl/geluidsoopname-symposium-gaswinning-tegen-wil-en-dank/>
10. Het bedrag van achterstallig onderhoud wordt straks in een fonds gestopt en bij verkoop moet het worden terugbetaald (overlegd met dialoogtafel). Dit is **onwettig** en je hoeft hier niet mee akkoord te gaan.
  11. Protesteren en eisen om **metingen te laten verrichten** is aan te bevelen. Neem geen genoegen met rapporten die bewijsbaar slecht zijn opgesteld.
 “Laagfrequent geluid lijkt qua verspreiding, continuïteit en volume alleen maar erger te worden. Het gebrek aan aandacht door de overheid is hier mede debet aan.
 Er is geen wetgeving op dit gebied, dus bedrijven en organisaties kunnen ongestoord hun gang gaan. Of het nu om ventilatoren op appartementengebouwen of hydroforen in parkeergarages gaat, om **compressoren of pompen in de gasindustrie**, overal wordt naar hartelust uitgebreid met apparatuur en installaties die weliswaar effectief zijn voor hun doel, maar veel te veel LFg uitstoten, met alle schadelijke gevolgen van dien voor omwonenden.” Bron: <http://www.laagfrequentgeluid.nl/html/ontwikkelingen/ontw2012.html>
 “Als je kijkt naar schaliegas activiteiten in Pennsylvania zijn de **compressoren** daar een bron van **geluidsoverlast** op lange termijn.” (Brittingham, Drohan, & Bishop, 2013)
 “ Uit de rekenresultaten met betrekking tot de voorgenomen activiteit blijkt dat de **hoogste geluidsbijdrage afkomstig** is van de “bestaande” (fase I) **compressoren en heaters.**”
 Bron: bestemmingsplan "Buitengebied Veendam, partiële herziening Uitbreiding Aardgasbuffer Zuidwending" (vastgesteld)
<http://www.veendam.nl/document.php?m=1&fileid=2747&f=372d71149649b78fea4722a50304bd50&attachment=0>
  12. Volgens artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet is NAM ook aansprakelijk voor de schade die ontstaat door **uitstroming van delfstoffen**.
 Op de locatie Grijpskerk is 2.8 miljoen m³ afgeblazen dan wel afgefakkeld (gebaseerd op cijfers uit 2002). Bron: WOB Winningsplan Grijpskerk noord 2006
 Een enorme hoeveelheid. Omwonenden wordt geen informatie verschaft, maar in bepaalde gevallen wel geld geboden.
Vrijkomende gassen zijn hoofdzakelijk methaan, ethaan en propaan.
 Methaan is als broeikasgas ongeveer 25 keer zo sterk als koolstofdioxide.
 Bij inademing van ethaan verhoogt de adem- en hartfrequentie. Bij opname van grotere hoeveelheden kunnen slapeloosheid, duizeligheid, misselijkheid en hyperventilatie optreden.
 Propaan is zwaarder dan lucht. Propaan is niet giftig, maar in geval van extreem hoge concentraties in de lucht werkt het bedwelmend en uiteindelijk zelfs verstikkend, doordat het de beschikbare zuurstof verdunt of vermindert.
  13. **In het verslagjaar 2013 zijn 40 voorvallen** bij SodM gemeld, waarbij **de bodem van een mijnbouwlocatie is verontreinigd met één of meerdere bodembedreigende stoffen**. In enkele gevallen is hierbij ook het terrein en/of oppervlaktewater **buiten de mijnbouwlocatie** verontreinigd geraakt. Naast deze voorvallen zijn zeven meldingen ingediend, waarbij tijdens reguliere werkzaamheden een verontreiniging in de bodem is geconstateerd. De bodembedreigende stoffen zijn onderverdeeld in verschillende categorieën, te weten condensaat, olie, pek, boorspoeling, glycol en een categorie overigen. Bron: jaarverslag SodM 2013
  14. T.a.v. gebied West-Groningen: “De Tcbb geeft in het advies t.a.v. het waterbeheer in 2014 aan dat er niet kan worden uitgesloten dat de bodemdaling mogelijk **gevolgen heeft voor het normale beheer en onderhoud van waterkeringen en waterlopen**. De Tcbb acht het daarom van belang dat er overeenstemming wordt bereikt met het **verantwoordelijke** waterschap over de te nemen maatregelen om mogelijke gevolgen van bodemdaling te voorkomen.
 Aan het besluit wordt een voorschrift verbonden voor het treffen van deze maatregelen ter voorkoming van mogelijke schade aan waterkeringen en waterlopen als gevolg van de winningsactiviteiten van NAM.” Bron: Gewijzigd Winningsplan Grootegast 2014
<http://www.nlog.nl/nlog/requestData/nlogp/olField/metaData.jsp?type=FIELD&id=GGT>
  15. **Laat u niet intimideren**, hou vol en laat u goed voorlichten door onafhankelijke experts of medegeduceerden. Vooral bij lastige of grotere schades. De tactiek tot nu toe is: beloven, uitstellen, opnieuw beloven, uitstellen. De mensen worden moe, krijgen lasten en gaan zich schikken. Probeer zoveel mogelijk medegeduceerden op te zoeken.

16. **De NAM wil een procedure voorkomen en zal daarom vaak aansturen op een schikking. Ook de overheid ziet liever geen precedentwerking of voor de gedupeerden positief uitpakkende jurisprudentie.**

C. Schade claimen

Schade dient te worden **geclaimd**. Schade **melden** doet u bij een verzekeringsmaatschappij.

Dit kunt u doen bij de **NAM** (bij lopende schade) of het **CVW** (Centrum Veilig Wonen). De NAM en het CVW gebruiken het woord melden.

Het CVW

“Schade aan uw huis of gebouw **als gevolg van een aardbeving** is erg vervelend. We helpen u graag. U kunt de schade **melden** via het schadeformulier op deze website, per post, telefonisch via 0800-2896636 of persoonlijk, in ons Bewonerscontactcentrum te Appingedam. We zullen u dan zo spoedig mogelijk helpen.” Bron: CVW

“Het CVW neemt vanaf 5 januari 2015 de schadeafhandeling van NAM over. Alle nieuwe schademeldingen neemt CVW dan in behandeling. Schade die **vóór 5 januari 2015** is gemeld, wordt om praktische redenen **nog door NAM afgehandeld**.” Bron: NAM-Platform

Centrum Veilig Wonen

Postbus 45 9900 AA Appingedam

Bezoekadres: Fivelpoort 10A 9902 SR APPINGEDAM

E-mail: info@cvw.nl

website: <http://www.namplatform.nl/mijn-huis/direct-schade-melden>

Tel. : 0800 – 289 66 36

Aansprakelijk stellen

Een andere mogelijkheid is **De NAM aansprakelijk te stellen op grond van BW6 art. 177 lid 1** (adres: Hoofdkantoor NAM BV Postbus 28000, 9400 HH Assen)

— Kan tot 30 jaar nadat laatste concessiehouder vertrokken is.

— Wel i.s.m. een advocaat.

Artikel 177 lid 1:

De exploitant van een mijnbouwwerk als bedoeld in artikel 1, onderdeel n, van de Mijnbouwwet is aansprakelijk voor de schade die ontstaat door:

- **uitstroming van delfstoffen** als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Mijnbouwwet als gevolg van het niet beheersen van de ondergrondse natuurkrachten die door de aanleg of bij de exploitatie van het werk zijn ontketend;
- **beweging van de bodem** als gevolg van de aanleg of de exploitatie van dat werk.

Zie BW6 art. 177 lid 1: <http://maxius.nl/burgerlijk-wetboek-boek-6/artikel177>

Boek 6. Algemeen gedeelte van het verbintenissenrecht

Titel 3. Onrechtmatige daad

Afdeling 2. Aansprakelijkheid voor personen en zaken

NB. Het is dus schade door **beweging van de bodem** (zie art. 177 BW).

Zettingsschade wordt namelijk zelden door deze instanties (alsook door de waterschappen als de Commissie Bodemdaling) **als gevolg van gaswinning erkend.**

Let op:

1. Nooit aansprakelijk stellen **n.a.v. een beving, maar n.a.v. bodembeweging.**
2. Altijd vragen om een **bevestiging**
3. Maak altijd een **kopie.**
4. Maak bij een e-mail brief altijd een **printscreen.**

Aanvulling Boek 6 Burgerlijk Wetboek, artikel 177

In Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek worden aan artikel 177 vier leden toegevoegd, luidende:

6. Indien binnen **het effectgebied** van een mijnbouwwerk als gevolg van een beweging van de bodem schade ontstaat, die naar zijn aard mijnbouwschade zou kunnen zijn, wordt vermoed dat die schade door de aanleg of de exploitatie van het mijnbouwwerk veroorzaakt is. Indien binnen het effectgebied van een mijnbouwwerk als gevolg van de uitstroming van delfstoffen schade ontstaat, die naar zijn aard mijnbouwschade zou kunnen zijn, wordt vermoed dat de schade het gevolg is van het niet beheersen van de ondergrondse natuurkrachten die door de aanleg of bij de exploitatie van het werk zijn ontketend.
7. Indien mijnbouwschade aan gebouwen en werken is ontstaan, kan de aanwezigheid van direct waarneembare bouwkundige gebreken van invloed zijn op de omvang van de schadevergoeding voor zover dat **redelijk** is. **Aan een gebrek waarvan het aannemelijk is dat het geen schade veroorzaakt zou hebben indien de beweging van de bodem of de uitstroming van delfstoffen zich niet zou hebben voorgedaan, wordt geen gewicht toegekend.**
8. De eigenaar van een gebouw of werk die een beroep doet op het vermoeden, bedoeld in het zesde lid, geeft de tot schadevergoeding aangesproken exploitant op diens verzoek de betreffende vergunning of vergunningen voor het gebouw of werk ter inzage indien hij daarover beschikt.
9. **Bij algemene maatregel van bestuur** wordt bepaald op welke wijze het effectgebied van een mijnbouwwerk wordt vastgesteld. Voorafgaand aan de inwerkingtreding van de algemene maatregel van bestuur wordt het gebied waarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 6 of 25 van de Mijnbouwwet is afgegeven, geacht zich te bevinden binnen het effectgebied.

D. Preventief versterken/herstel

1) Schoorstenen

1. Het CVW bezoekt 320 woningen met een bepaald type schoorsteen. “We vermoeden dat dit type schoorsteen kan zorgen voor een onveilige situatie bij een aardbeving. Als blijkt dat er een risico is, dan bieden wij aan om de schoorsteen te verwijderen of te vervangen.”

In de brief aan de bewoners staat te lezen dat op bijeenkomst over prefab-schoorstenen voor bewoners naast het CVW aanwezig zijn: KAW Architecten, het aannemersbedrijf Rottinghuis en het ingenieursbedrijf Dijkhuis. (Rottinghuis was het bouwbedrijf dat het kantoor van het CVW heeft gebouwd).

Tegen welke g-krachten wordt hersteld, wisten ze niet. Er wordt 10 jaar garantie gegeven. Het heeft – wanneer iemand deze schoorstenen niet wil plaatsen – geen consequenties voor wat betreft schadevergoeding bij latere bevingen. Wel is het een gevaar voor bewoners zelf.

2. Het blijkt dat bij het plaatsen van lichtgewicht schoorstenen door het CVW de eigenaar van de woning het werk **niet door een eigen aannemer** mag laten doen. Op vragen over monopoliewerking werd gezegd dat het CVW hierover contact met EZ heeft gehad. Het is volgens hen nodig om vaart te maken. Een voorproefje van de nieuwe Crisis- en herstelwet? Er is m.i. nog geen maatregel van bestuur bekend die deze vorm van kartelvorming goedgekeurd heeft.

Artikel 6 Mededingingswet Hoofdstuk 3, § 1 verbod van mededingingsafspraken zegt hierover het volgende:

- 1) Verboden zijn overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemersverenigingen en onderling afgestemde feitelijke gedragingen van ondernemingen, die ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan wordt verhinderd, beperkt of vervalst.
- 2) De krachtens het eerste lid verboden overeenkomsten en besluiten zijn van rechtswege nietig.
- 3) Het eerste lid geldt niet voor overeenkomsten, besluiten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen die bijdragen tot verbetering van de productie of **van de distributie** of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits

een **billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt**, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

- a. beperkingen op te leggen die voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn, of
  - b. de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken goederen en diensten de mededinging uit te schakelen.
- 4) Een onderneming of ondernemersvereniging die zich op het derde lid beroept, **bewijst dat aan dat lid is voldaan**.

Lid 3 is m.i. niet dusdanig om te vormen dat het van toepassing zou kunnen zijn voor bovengenoemde maatregelen zoals door het CVW worden uitgevoerd. Er is – mochten zij zich op het derde lid beroepen – voor zover ik weet geen bewijs geleverd door het CVW, KAW Architecten, Dijkhuis en Rottinghuis dat aan lid 3 is voldaan.

Er kunnen 24 wetten worden aangepast bij de Crisis- en Herstelwet. Zie: <http://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/crisis-herstelwet/hoofdstuk-3/>
Hieronder valt niet de mededingingswet.

In de Europese Unie is het mededingingsrecht geregeld in het Werkingsverdrag van de Europese Unie en nationale wetgeving.

3. Op de CVW site kunt u lezen aan **welke voorwaarden** vakmensen moeten voldoen en waarom: <https://www.centrumveiligwonen.nl/erkenningsregeling>
Het zoeken op de site van het CVW naar de namen Rottinghuis, KAW Architecten en Dijkhuis levert **geen resultaten** op.
4. Een rondje bellen levert de volgende opmerkingen op:
Meekro is het bedrijf dat de lichtgewicht schoorstenen levert, niet alleen aan het CVW maar in het hele land. Hier wordt aluminium in verwerkt. Het bedrijf gaf te kennen niet op de hoogte te zijn dat eigen aannemers de schoorstenen niet mochten plaatsen.
Bouwbedrijf de Boer maakt ook lichtgewicht schoorstenen. Deze is niet genoemd bij de voorlichting aan bewoners. Zij maken gebruik van hout en maken van de huidige stenen nieuwe steenstrips.
Er zit praktisch geen prijsverschil tussen beide varianten schoorstenen.
Nadere informatie volgt.

E. Aannemer en contra-expert

1. Wanneer een contra-expertise is aangevraagd bij het CVW krijgt gedupeerde een brief. Leest u de tekst maar eens door en vooral de bijlage. De term **aardbeving** wordt als causaliteit (oorzaak) genoemd. Als u dit **tekent** (en dus **akkoord gaat** en dat is voorwaarde, anders krijgt u geen contra-expertise), kunt u later juridische problemen krijgen. Zettingsschade valt nl. niet onder 'aardbevingen'.
Het zou dus ook nog kunnen betekenen dat u bij zettingsschade geen recht heeft op een contra-expertise.
2. Neem een eigen aannemer (gecertificeerd) en laat u niet beïnvloeden door wat de taxateur/inspecteur/case-manager van de NAM of het CVW u aanbeveelt. Ieder mag zelf bepalen door wie zijn woning wordt hersteld. Ook het herstelbedrag mag op uw eigen rekening gestort worden. Controle zou moeten plaatsvinden door de NAM. Het is te doen gebruikelijk bij bv. heien, om vooraf een 0-optie te doen.
In artikel 33 van de mijnbouwwet staat: De houder van een vergunning als bedoeld in artikel 6 of 25, dan wel, ingeval de vergunning haar gelding heeft verloren, de laatste houder daarvan, neemt alle maatregelen die **redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden** om te voorkomen dat als gevolg van de met gebruikmaking van de vergunning verrichte activiteiten:
  - a) nadelige gevolgen voor het milieu worden veroorzaakt,

- b) **schade** door bodembeweging wordt veroorzaakt,
- c) de veiligheid wordt geschaad, of
- d) het belang van een planmatig beheer van voorkomens van delfstoffen of aardwarmte wordt geschaad.

Bron: http://wetten.overheid.nl/BWBR0014168/Hoofdstuk4/41/Artikel33/geldigheidsdatum_18-06-2015

In verhouding tot de winsten mogen m.i. kosten gemaakt worden om te controleren in hoeverre schade aangericht kan worden.

3. Zorg voor een goede en echt onafhankelijke contra-expert: bij grotere schade direct vooraf contact opnemen. Laat vanaf het begin uw contra-expert (of bij kleinere schades een onafhankelijke aannemer) meelopen met het opnemen van de schade. Er zijn onafhankelijke contra-experts die alles voor u regelen, inclusief de financiën. Vooral bij grotere schades is dit ten eerste aan te bevelen. Het is een doolhof van (eigen bedachte) regels, wijzigingen, verkeerde mails, verschillende schades, verschillende rapporten, enz.
4. De belanghebbende dient voldoende schriftelijk ingelicht te worden en heeft het recht om, alvorens voor akkoord te tekenen, de rapportage en de aannemers-offerte aan derden (een second-opinion of contra-expert) voor te leggen ter beoordeling. Teken nooit zonder u goed te beseffen welke consequenties dit kan hebben. **Teken alleen voor datgene waar u het mee eens bent!** Bent u het – deels – niet eens met de uitslag en wilt u afzien van vervolgstappen teken dan onder voorbehoud (met de reden waarom!). Anders heeft u later nooit meer de mogelijkheid om alsnog uw gelijk te halen. Gevolgschade kan door onder voorbehoud te tekenen niet zonder meer afgedaan worden. **Erg belangrijk!** In ieder geval adviseer ik *niet* deze brief *niet* te tekenen. Belangrijk is te beseffen dat men alleen tekent voor de afdoening van de getaxeerde schade. Bij nieuwe schade of schade die pas later blijkt en die de taxateur niet heeft geconstateerd in zijn schaderapport, kunt u opnieuw schade bij de NAM claimen. Er kan echter een bijzondere reden zijn waarom u niet akkoord gaat met de voorgestelde schadeafhandeling. In dat geval kunt u beslissen niet te tekenen maar opnieuw in overleg met de NAM te gaan of onder voorbehoud te tekenen. U kunt ook een contra-expertise aanvragen.
5. Sowieso kan, in geval er geen overeenstemming is bereikt, voor een contra-expertise (of bemiddeling, wat niet altijd voordelig kan zijn) gekozen worden. De contra-expert dient na akkoord van de belanghebbende een onderbouwde rapportage met kostenraming in.
6. De uitkerende instantie kan akkoord gaan met de contra-expertise, of dient **onderbouwd en gespecificeerd aan te geven waarom niet tot een akkoordverklaring** wordt overgegaan.
7. Partijen kunnen alsnog in een laatste gesprek trachten tot overeenstemming te komen.
8. Indien overeenstemming niet mogelijk is kan de belanghebbende het geheel voorleggen aan de rechter of aan een geschillencommissie (derde onafhankelijke). Deze optie kan nadelig uitpakken omdat u dan uw lot in handen geeft van slechts één (voor u onbekende) persoon.
9. Bij grotere bedragen kan het goed zijn om een advocaat te nemen. Laat u goed informeren!
10. De raad voor arbitrage voor de Bouw (RvA) is van mening dat de RvA prima als geschillencommissie worden ingeschakeld en is het optuigen van een nieuwe commissie zoals Alders voorstelt, onnodig.
Zie: <http://www.rtvnoord.nl/artikel/artikel.asp?p=151248>

11. Taxatie of inspectie

1. De naam 'taxateur' wekt verwarring: in principe gaat het om te **inspecteren of onderzoeken** of er schade is ontstaan door bodembeweging (ondanks dat het CVW beweert dat het om aardbevingschade gaat). Dit behoort te worden gedaan door een onderzoeksbureau. Pas daarna komt een **taxateur** om de herstel kosten te berekenen. Een taxatierapport hoort daarom ook een inspectie- of onderzoeksrapport te heten.
Omdat de term taxateur dusdanig is ingeburgerd, spreek ik van 'taxateur'.

2. **De dialoogtafel heeft vragen gesteld omtrent problemen t.a.v. de inspectie:**
- a) In hoeverre kan NAM voorschrijven dat de contra alléén gaat over de schade van het eerste rapport. Wat inhoudt dat alle schade die in de eerste inspectie is 'gemist' niet in het rapport van de contra expert mag worden opgenomen. De contra expert krijgt dan te horen dat hij 'buiten zijn opdracht' rapporteert. Dit kan voorkomen omdat er nadrukkelijk voor is gekozen géén nulmeting uit te voeren bij het opnemen van de schade. Dat wil zeggen, de **taxateur kijkt naar de scheuren die de bewoner zelf aangeeft**. Alle schade die de bewoner zelf niet heeft gezien of herkend wordt door de schade expert **duis niet meegenomen**. Veel contra experts vinden het hun opdracht is om het hele huis op schade te beoordelen. Aanvullend geconstateerde schade moet volgens de nu voorgeschreven procedure als nieuwe schade worden gemeld.
  - b) In hoeverre kan en mag NAM randvoorwaarden aan de contra stellen als maximaal aantal uren en uurtarieven?
  - c) In hoeverre kan NAM procedures voorschrijven als termijnen waarbinnen moet worden gereageerd?
  - d) In hoeverre kan voldoende kwalitatieve contra-expertise geborgd worden wanneer: sommige bureaus niet uitkomen met uren en tarieven (het gerucht gaat dat schade experts een hoger uurtarief krijgen dan contra's) en dat voor veel bureaus geldt dat NAM als opdrachtgever ook voor andere klussen interessant is en een combinatie eigenlijk niet mogelijk is?
  - e) Er blijft dringend behoefte aan een onafhankelijke arbitrage procedure!
Bron: dialoogtafel
3. Een 'taxateur' neemt volgens velen alleen de schade op die de bewoner aanwijst. Ooit heeft de NAM beloofd dat ook niet gemelde schade meegenomen zou worden. Niet meer dan normaal. De bewoner immers is **onvoldoende deskundig** in het kunnen vaststellen waar hij naar moet kijken. De fundamenteen bv. horen een onderdeel uit van maken van het onderzoek, evenals de hoge buitenmuren.
4. De taxateur dient **schriftelijk** aan te geven hoe de schade hersteld zou kunnen worden onder vermelding van **schade-onderdeel, werkwijze en materiaalgebruik**.
5. De expert dient **gespecificeerd per schade-onderdeel** aan te geven welke de schadeloos te stellen herstellkosten zullen zijn. Dit samengevat in een voorlopige kostenraming. Hierbij worden eventuele procedurele aspecten (vergunningen) mee aangeduid.
Er dient nooit ter plekke direct een bedrag te worden genoemd en/of voor akkoord getekend te worden. Dit mag zorgvuldigheidshalve ook niet worden gevraagd
6. Overeenkomstig de schriftelijke rapportage van de expert kan **slechts bij lichte schade** een **gekwalificeerde aannemer** een kostenopgave opstellen of een offerte maken. Dit binnen een termijn van 2 weken.
7. Vraag bij C-schade naar de onderbouwing.
8. Bij matige of zware schade dient een rapportage **met beschrijving van werkzaamheden, een bestek of werkbeschrijving** uitgangspunt te zijn voor raming van de kosten. Dit binnen een termijn van 4 weken, gezien eventueel noodzakelijk aanvullend onderzoek. Een voorlopige kostenraming kan worden opgesteld door de expert/-rapporteur, een bestekschrijver-calculator of door een daartoe met instemming van de belanghebbende aangewezen **gekwalificeerde aannemer** aan de hand van de rapportage of een bestek. Voor monumenten gelden meer/andere regels en vergunningen.
- Bij matige of zware schade is er sprake van (lichte constructieve schade of matige niet-constructieve schade)
- Klasse A-C: scheuren in veel muren (ook fundering); vallen van grotere stukken pleisterwerk; delen van schoorstenen komen omlaag.
- Klasse D-F: haarscheurtjes in kolommen en balken; metselwerk valt uit voegen van wanden; scheuren in scheidingsmuren; problemen constructie verband, vallen van stukken brosse afdeklagen en pleisterwerk.
- Zie voor een overzicht van de EMS intensiteitschaal

http://www.google.nl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.knmi.nl%2Fcms%2Fmmbase%2Fattachments%2F17469%2Fems92_schaal.pdf&ei=BJGTVYq3PMPpUqLWgbAB&usg=AFQjCNFe1cuMsDW23f9vIoljEFIq4DOA0g&bvm=bv.96952980,d.d24

9. Indien de offerte van de aannemer de door de expert geraamde herstelkosten overschrijdt dient deze offerte toch uitgangspunt voor schadeloosstelling te blijven. Goedkopere offertes kunnen mogelijk niet de gewenste kwaliteit als resultaat hebben en een dergelijke werkwijze is strijdig met het uitgangspunt van redelijkheid.
  - Hier zal de bewoner (met de aannemer of contra-expert) de taxateur moeten overtuigen.
  - De NAM heeft toegezegd ruimhartig met de schadeafhandeling om te gaan.
  - Uiteindelijk is de bewoner de enige eindverantwoordelijke en niet de aannemer.
10. Bij grotere schade de taxateur niet in onderhandeling laten treden (met de aannemer) zonder het uitgebreide taxatierapport. De redenen zijn duidelijk:
  - a) De aannemer kan onder druk gezet kan worden.
  - b) Het is mogelijk dat de aannemer niet meer onafhankelijk opereert.
  - c) De aannemer wordt ineens medeverantwoordelijk gesteld voor de taxatie, zonder dat hij het rapport kent: dit is zijn taak niet.
  - d) Er kan prijsvervuiling optreden.
11. **NEN-norm:** zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardbevingen-in-groningen/aardbevingsbestendig-bouwen>

12. Wat u zelf kunt doen en waar u op moet letten

1. Schrijf vanaf het eerste moment zoveel mogelijk de adressen, namen en tel.nrs. op.
12. Schade aan inventaris wordt ook vergoed door de NAM, evenals tijdelijke verhuis- en schoonmaakkosten, inkomstenderving, enz.
13. Nooit zomaar ergens mee akkoord gaan.
14. Mondelinge opmerkingen, bouwkundige oplossingen en schadevergoeding voor kennisneming aannemen. Verder niet op in gaan of laten vastleggen op papier.
15. Voor alle beslissingen en/of opdrachten van de NAM of het CVW, overleg dit met uw contra-expert of aannemer! **Leg alles vast**, per brief of email om er zeker van te zijn dat uw correspondentie vast ligt.
16. Geen inhoudelijke afspraken per telefoon of in gesprekken maken, indien dit wel gebeurt, laat dan schriftelijk of per e-mail bevestigen wat is afgesproken. Belangrijke zaken **nooit per telefoon** afhandelen.
17. Wanneer u uw correspondentie per post wil verzenden, doe dit aangetekend, met een **nauwkeurige beschrijving** van de inhoud.
18. Schrijf uw eigen ervaringen van de gebeurtenis in verhaalvorm op (zie **bijlage 2**). Bij eventuele gevolgschade en/of een juridische procedure kan dit voordelig voor u zijn. De historie van het traject goed bijhouden. Maak je eigen verhaal en houd dit bij. Houdt een **logboek** bij (zie **bijlage 3**).
19. Zettingsschade is ook schade die ontstaat door de gevolgen van de gaswinning. Zie voor informatie:
  - <http://www.ondergroningen.nl/artikelen/mijn-en-dijn-in-de-mijnbouwwet-2003/>
  - <http://www.co2ntramine.nl/indirecte-zettingsschade-en-bevingentrillingen/> en
  - <http://www.ondergroningen.nl/waarom-de-gang-naar-de-rechter-vaak-een-brug-te-ver-is/>
20. Schikken kan nadelig zijn, raadpleeg bij twijfel een advocaat/jurist.
21. Eis bij zettingsschade dat onderzoek gedaan wordt (wanneer bv. scheuren doorlopen tot beneden het maaiveld). In het rapport 'Gebouwschade Loppersum 2011' staat het volgende over onderzoek naar zakkingen: "Bij een inhomogene ondergrond en/of drukverdeling kunnen ongelijkmatige zakkingen over het gebouw resulteren in scheefstand en/of scheurvorming. Hoewel geen onderzoek beschikbaar is waarin dit aspect geïnventariseerd is, kan **niet worden uitgesloten** dat in een deel van de gemelde schadegevallen **een deel van de verschilzetting** toe te schrijven is aan dit fenomeen.

Wanneer bij een pand met zettingsschade de oorzaak van de zetting wordt onderzocht moet de mogelijkheid van deze oorzaak mee worden genomen.”

22. Eis een schriftelijke rapportage, met foto's, bouwkundige aanpak en gespecificeerde kostenraming.
23. Controleer telkens of alle foto's gegevens zijn meegestuurd. Het komt voor dat dit niet gebeurt.
24. Rapportage-termijn vragen. Max. 2 weken.
25. Neem geen genoegen met een grote som geld i.p.v. herstel: uw huis zal steeds verder in waarde dalen en uw recht op herstel bij gevolgschade kan aangetast worden.
26. De NAM moet u, als u er op staat, het geld uitkeren (waar u dan uw eigen aannemer van wilt betalen). (art. 6:103 BW).
Handel altijd eerlijk. Vaak verwijten mensen anderen dat ze hun achterstallig onderhoud mooi vergoed krijgen. Maar veel belangrijker is dat het goed is dat het wettelijk zo geregeld is. Wanneer u de schade niet laat herstellen kan het gebeuren dat bij gevolgschade of een volgende beving de schade niet (volledig) meer wordt vergoed.
27. Bij terugkerende schade raden wij u aan de taxateur inzage te geven in uw '**oude**' eigen verhaal/dossier.
28. Breng het in de pers, het kan helpen.
29. **Zwijgplicht is niet wettelijk geoorloofd** wanneer er sprake is van misbruik van omstandigheden. En dat is het geval wanneer de NAM het van u eist. U bent altijd de mindere in dit soort gesprekken. Blijf standvastig.
30. Probeer zo fit mogelijk te blijven wanneer u de pech hebt in een traject te zitten. Zoek elkaar op, en/of ga met een aantal medegeduceerden een rechtszaak beginnen. Overtuig u eerst van de mogelijkheden. En neem een goede advocaat! Het kan helaas lang duren. Zie: <http://www.ondergroningen.nl/waarom-de-gang-naar-de-rechter-vaak-een-brug-te-ver-is/>
31. Meldt altijd uw klachten via de mail cc of rechtstreeks bij de Onafhankelijke Raadsman (ook tussentijds): info@onafhankelijkeraadman.nl
Of per brief: Postbus 19, 9919 ZG Loppersum
Of per telefoon: 088 - 223 44 55
32. Vergeet bij sloopplannen van uw woning niet uw bank tijdig op de hoogte te stellen (dit in verband met de hypotheekwaarde).
33. Kijk in uw **polis** of de herbouwwaarde van uw woning in bedragen is omschreven.
34. **Herbouwwaarde** is iets anders dan de **marktwaarde**. Pas op bij 'nieuw voor oud'.
35. Er bestaan grote twijfels bij de in het protocol genoemde 3^e expert. Informeer dan altijd eerst bij uw contra-expert. **U bent tot niets verplicht**. De procedure heeft immers geen juridische status.
36. **Doorlopende zettingsschade wordt als C-schade niet of nauwelijks meegenomen in de onderzoeken laat staan vergoed.**
Bij doorlopende schade moet iedere keer opnieuw een schaderapport gemaakt worden, waardoor de oudere schade lang kan blijven liggen.
37. Zorg ervoor dat u nooit bij de Commissie Schrijnende Gevallen terecht komt. Tot nu toe kwamen de meesten van de regen in de drup.

13. Algemeen

1. Informeert u zich over wat er aan de hand is in uw omgeving.
2. In het begin is bijna iedereen bang te vertellen dat hij of zij schade heeft. Dit is normaal, na een poosje weet u dat iedereen in hetzelfde schuitje zit.
3. Informatie over winvergunningen kunt u vinden op: Nlog (Nederland Olie- en Gasportaal)
Ga naar linksboven <olie- en gasvelden>, dan naar: Keuzelijst. Kent u de afkortingen niet van de putten, ga dan terug naar het hoofdmenu <boringen>, dan naar: Interactieve kaart. Met behulp van de icoontjes kunt u het veld vergroten en de namen van de putten opzoeken.
4. Vraag de gemeente welke vergunningen zijn afgegeven en waar u ze kunt vinden. Ga met vragen naar de gemeenteraad wanneer een gemeente moeilijk doet.

5. Licht de onafhankelijke raadsman in bij problemen. Vaak is bij mailen cc naar pers of raadsman voldoende om bv. een antwoord te krijgen.
6. Verenigt u in uw eigen omgeving en met de mensen in de rest van de Provincie.
7. Het zou goed zijn om provinciebreed met elkaar in contact te treden. Overal ontstaan groepen en websites met informatie.

Kijk wanneer u meer wilt weten en contact wilt maken op de websites van:

1. Waakzaam Woldendorp: <http://waakzaamwoldendorp.nl/>
2. Blijham: <http://neenamnietsboreninblijham.westerwoldegroen.nl/>
3. Garnwerd/Ezinge/Saaksum: <http://www.onzeklei.nl/>
4. Terschelling: www.gastvrijterschelling.nl

Kor Dwarshuis heeft schitterende animaties gemaakt van (de geschiedenis van) de gaswinning. Zie o.a. <http://www.dwarshuis.com/aardbevingen-groningen/gronings-gas/#>

14. Crisis- en herstelwet

Commissaris Max van den Berg vroeg om een Deltaplan, iets wat heel anders is dan de Crisis- en herstelwet. De minister kan dus nooit zeggen dat de provincie om deze Crisis- en herstelwet heeft gevraagd. Laat staan de bevolking. De democratie is in Groningen hard bezig te verdwijnen. In de toekomst zal het lastiger worden onder de Crisis- en herstelwet. Een groot aantal wetten (24 stuks) kan dan worden aangepast. Maar alles is nog heel erg vaag. De minister heeft de bevoegdheid om tijdens de geldigheid van deze wet (en deze is langdurig voor Groningen), wetten aan te passen aan de situatie zoals hem goeddunkt. Deze wijzigingen zijn uitgewerkt in de bijzondere wetten en zijn van toepassing op alle projecten waarvoor de bijzondere wetten gelden.

Bron: <http://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/crisis-herstelwet/chw-kort>

In hoofdstuk 3 van de Chw staat dat een groot aantal wetten permanent worden gewijzigd, waaronder de Wro (**Wet Ruimtelijk Ordening**), de Wabo (**Wet algemene bepalingen omgevingsrecht**) en de Wet **geluidhinder**. De wijzigingen variëren van kleine reparaties tot wijzigingen met een grote invloed op de wetspraktijk.

Naast bovengenoemde wetten die met behulp van de CHW kunnen worden **gewijzigd vallen** o.a. ook de Telecommunicatiewet, **Natuurbeschermingswet 1998**, Tijdelijke wet huurkoop onroerende zaken, **Mijnbouwwet** (nog geen wijzigingen), **Onteiningswet** (wel wijzigingen: art. 125), Wet **bodembescherming** en Wet milieubeheer (**vermindering verplichting MER**) **en vele andere**.

Ook wordt de rijkscoördinatierегeling hierbij genoemd . Zie III. Artikel 3.24a Chw Aanpassing Wro na inwerkingtreding Wabo

Voor meer zie: <http://www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/crisis-herstelwet/hoofdstuk-3/>

Voor een digitale versie van de tips verwijs ik u naar de website: www.ondergroningen.nl

Via 'contact' kunt u me mailen, dan ontvangt u de digitale versie. Wel graag met uw naam en tel.nr erbij vermeld.

Ook is er een checklijst voor het bijhouden van een logboek en zijn tips verkrijgbaar hoe stap voor stap te handelen bij een procedure.

Met dank aan ieder die mee heeft gewerkt om deze lijst tot stand te brengen,
Hilda Groeneveld.

www.ondergroningen.nl

Bijlagen (3)

1. Type woning naar EMS intensiteitschaal

Gebouwen worden in de EMS schaal in zes types ingedeeld, gebaseerd op de kwetsbaarheid voor schade. Deze indeling is als volgt:

Type A: Gebouwen gemaakt van los gestapelde stenen, landbouwconstructies, klei;

Type B: Gebouwen in metselwerk, gebouwen uit natuursteen;

Type C: Gebouwen in gewapend beton, degelijk gebouwde houten huizen;

Type D: Gebouwen die speciaal op aardbevingen zijn ontworpen, met een minimaal graad van Aardbevingsbestendig Ontwerp (ABO);

Type E: Gebouwen die speciaal op aardbevingen zijn ontworpen, met een gemiddelde graad van Aardbevingsbestendig Ontwerp (ABO);

Type F: Gebouwen die speciaal op aardbevingen zijn ontworpen, met een maximale graad van Aardbevingsbestendig Ontwerp (ABO).

Bron: Rapport Gebouwschade Loppersum, Deltares, 2011)

2. Het eigen schadeverhaal

Het is verstandig om uw eigen verhaal op te schrijven over aard van de schade, uw vermoeden over het ontstaan daarvan, waarom u dit aannemelijk vindt en relevante zaken in de voorgeschiedenis, bijvoorbeeld als u al eerder schade had of een vermoeden daarvan.

Hierin vertelt u uw kant over de schade, de oorzaak hiervan en andere zaken die belangrijk voor een goed begrip van de schade, bijvoorbeeld of u eerder schade had. Dit verhaal geeft u aan de taxateur van de NAM voor hij met de taxatie begint.

Toevoegen aan het dossier

De NAM zou het verhaal van de gedupeerde moeten opnemen in het totale schadedossier. De NAM evenwel speelt een dubbelrol (is zowel veroorzaker als opdrachtgever voor schadeherstel) waardoor het lijkt of zij het recht heeft te bepalen wat in het dossier komt.

Wanneer de NAM weigert het op te nemen in het dossier, stuur het op (zie boven) en bewaar het zelf goed.

Vraag of dit als bijlage bij het taxatierapport van de taxateur gevoegd kan worden.

Weigert de taxateur dit, mail dit dan naar de NAM (indien NAM uw taxateur levert).

Of stuur dit dan aangetekend (met inhoudsopgave) naar:

Hoofdkantoor NAM BV Postbus 28000, 9400 HH Assen

Of indien u de schade heeft geclaimd bij het CVW, naar:

Centrum Veilig Wonen Postbus 45 9900 AA Appingedam

Telefoon: 0596 205 000

e-mailadres: info@cvw.nl

of via de website: <https://www.centrumveiligwonen.nl/contact>

De NAM kan dan nooit beweren dat ze geen weet hadden van uw kant van de zaak.

Stuur het bij problemen bv. dan aan de officier van Justitie van Groningen of aan de hoofdofficier dhr. Eland. <https://www.om.nl/organisatie/landingspagina/noord-nederland/contactgegevens/>

Stuur het ook op naar de Onafhankelijke raadsman en naar uw advocaat/rechter enz.

Aandachtspunten bij eigen schadeverhaal

- Bij problemen de klacht (het verhaal) naar de Onafhankelijk raadsman sturen.
- Het verhaal kan van belang zijn voor vervolgschade of een latere rechtszaak. Ook al lijkt het niet de moeite waard, in Groningen kan vervolgschade op den duur behoorlijk oplopen.

Het is in ieder geval verstandig om de volgende aspecten in uw verhaal op te nemen.

Over de schade en de procedure:

1. Tijdsduur van bezoek noteren in het logboek
2. Een eventuele datum wanneer er schade is ontstaan.

3. De plek(ken), waar u schade heeft geconstateerd.
4. De plek(ken) die de taxateur heeft ontdekt.
5. De schade die niet meegenomen is in het schadedossier.
6. Beschrijf ook de situatie van vóór de schade: wat is er veranderd.
7. Beschrijf waar u eventueel schade vermoedt die (nog) niet zichtbaar is en dat u graag onderzocht zou willen zien.
8. Spreek uw vermoeden uit of de schade ook de constructie van de woning aantast.
9. Beschrijf eventuele schades uit het verleden die een relatie hebben met uw huidige schade.
10. Beschrijf of de schade de waarde van de woning heeft aangetast.
11. Ga na of er nog andere schadelijke gevolgen zijn: emotionele belasting, dokterskosten, inkomensderving door herstelwerkzaamheden, tijdelijke verhuizing, etc.

Over de oorzaak:

1. Beschrijf het effect/impact van (de laatste) beving(en) op uw woning zoals u het ervoer.
2. Beschrijf waarom u er zeker van bent dat de beving de oorzaak is van de schade of (bij een woning in slechte staat) dat de beving 'het laatste zetje' gaf.
3. Ook doorlopende kleinere trillingen die niet gemeten of gevoeld worden kunnen schade veroorzaken. Door bv. het krimpen en uitzetten van natte klei ontstaat spanning die door kleine trillingen tot scheurvorming kan leiden. Ook kan verandering van het grondwaterpeil hiervoor zorgen.
4. Noteer het tijdstip waarop u de schade (bv. zettingsschade) ontdekte (belangrijk voor vaststelling van de oorzaak).
5. Houdt de schade verband met eerdere aardbevingschades?
6. Denk na over de vraag in hoeverre er andere oorzaken van de schade kunnen zijn die de schade mede hebben kunnen veroorzaken (noteer dit niet). Wees voorbereid op vragen hierover van de taxateur.

Een advies van enkele betrouwbare deskundigen: de expert/taxateur moet duidelijk aangeven hoe de schade hersteld zou moeten worden en hoe hij tot de berekening van de schadeloosstelling komt.

Hoe dan ook moet de reparatie technisch altijd goed zijn, vraag de taxateur altijd om een technisch advies hoe de aannemer zijn werk gaat uitvoeren.

3. Logboek

Het tweede spoor is alles kort noteren over het verloop van de schadeafhandeling. Dit is belangrijk om niets te vergeten en voor het geval u er niet uitkomt met de NAM en er een juridische procedure volgt.

Het logboek is in de eerste plaats voor u zelf bestemd. Het zijn de aantekeningen van het begin (inclusief het eigen schadeverhaal) tot en met het herstel van de schade en uw reactie hierop.

Voordelen

1. Met uw eigen documentatie van de gang van zaken voorkomt u dat u zaken vergeet.
2. U kunt het logboek raadplegen bij verschillen van mening met de NAM, bij een contra-expertise en bij een arbitrage of juridische procedure.
3. U heeft een houvast mocht u in de toekomst nog een keer schade ondervinden.

Aanbevolen aandachtspunten in het logboek

Onderstaande lijst is niet volledig. Neem als leidraad dat u *alles* wat met de schadeafwikkeling te maken heeft opschrijft, niet alleen feiten maar ook indrukken en meningen. Noteer elke gebeurtenis, gesprek of telefoongesprek of ontvangen en verstuurd post met de datum erbij. Voeg uw eigen schadeverhaal aan het logboek toe.

Uw omgang met de contactpersoon met de NAM

1. Aard, datum en tijdstippen van contact
2. Opmerkingen en commentaar over en weer
3. Afspraken en of deze nagekomen worden
4. Houding van de contactpersoon (vriendelijk? betrokken?)

Uw omgang met de taxateur die door de NAM of het CVW is gestuurd:

1. Van welk bedrijf is de taxateur afkomstig
2. Aard, datum en tijdstippen van contact
3. Opmerkingen en commentaar tijdens de taxatie
4. Duur van de taxatie (zonder koffiedrinken)
5. Wat heeft hij bekeken en wat niet
6. Ging hij in op uw verzoeken bepaalde zaken (verder) te onderzoeken?
7. Hoe ging hij om met uw eigen schadeverhaal: nam hij het serieus en ging hij in op uw verzoek dit verhaal op te nemen in zijn schaderapport?
8. De houding van de taxateur (vriendelijk?, geïnteresseerd?, professioneel?)
9. Heeft de taxateur een bouwbestek met specificatie gemaakt? Zo nee, waarom niet?
10. Heeft de taxateur al ter plekke een bedrag genoemd?
11. Zo ja, hoe heeft u hier op gereageerd (aan te bevelen is hier helemaal niet op te reageren).
12. Nam u of de taxateur het initiatief een aannemer te raadplegen om de herstelkosten beter in te schatten?
13. Heeft de taxateur u verteld wat uw rechten waren? (het kunnen aanvragen van een contra-expertise, in beroep gaan bij de TCBB, handtekeningen, enz.). Vraag hem daarnaar.

Het taxatierapport

1. Hoe lang na het bezoek van de taxateur ontving u het schaderapport?
2. Bent u tevreden met de beschrijving van de schade?
3. Is er een specificatie in opgenomen van de herstelwerkzaamheden?
4. Is er bij het herstel uitgegaan van zogenaamd duurzaam herstel? Heeft de taxateur dit genoemd of opgenomen in het schaderapport?
5. Bent u tevreden over het bedrag van de schadevergoeding? Beschrijf waarom niet.

Het aanbod van de NAM

In aansluiting op het taxatierapport komt de NAM met een aanbod.

6. Was het aanbod van de NAM hetzelfde als de schadetaxatie van de taxateur?
7. Bent u akkoord gegaan met de vergoeding? Zo nee, hoe heeft u dit kenbaar gemaakt?
8. Aanbevolen wordt om alles schriftelijk af te handelen.

Niet akkoord?

Beschrijf, als u niet akkoord bent gegaan met het aanbod van de NAM, de vervolgstappen die u heeft ondernomen. Bewaar en archiveer de briefwisseling met de NAM.

Beschrijf de inzet van een eventuele contra-expert (keuze, omgang, deskundigheid, uw tevredenheid met hem en zijn uiteindelijk rapport).

Beschrijf een eventueel beroep bij de TCBB of het verloop van een juridische procedure.

Herstel door de aannemer

Beschrijf uw ervaringen met de aannemer. Is de aannemer door de NAM geadviseerd? Heeft u meerdere aannemers om een offerte gevraagd (uitgaande van het schadebedrag dat door de NAM uiteindelijk is vastgesteld). Heeft u de aannemer in zijn offerte eerst een voldoende gespecificeerd bestek laten maken (door ons aanbevolen). Bent u tevreden over de wijze van uitvoering? Heeft u zelf een deel van het werk uitgevoerd? (wij bevelen aan dit niet te doen).

Voordelen van een logboek in het algemeen

Meer inzicht in de hoe bewoners in de praktijk behandeld zijn wanneer een aantal mensen gezamenlijk naar de rechter stappen.

Meer kans op betere behandeling voor iedereen, wanneer de NAM weet dat de behandeling door taxateurs en contactpersonen gevolgd wordt.